Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27.11.2001, sp. zn. 29 Cdo 2780/2000, ECLI:CZ:NS:2001:29.CDO.2780.2000.1

Číslo: 39/2002

Právní věta:

Rozvrhové usnesení není exekučním titulem, který by zakládal překážku věci rozsouzené pro řízení o pohledávce, která sice byla v konkursu zjištěna, ale nebyla uspokojena.

Exekučním titulem dle § 45 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů je seznam přihlášek. Jde o veřejnou listinu, která však nepředstavuje překážku, jež by po zrušení konkursu bránila projednání sporu o stejné plnění před orgánem, do jehož pravomoci náleží projednání takové věci.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 27.11.2001

Spisová značka: 29 Cdo 2780/2000

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Konkurs

Předpisy: § 159 odst. 3 písm. d) předpisu č. 99/1963Sb.
§ 159 odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.
§ 21 odst. 3 písm. b) předpisu č. 328/1991Sb.
§ 229 odst. 2 písm. b) předpisu č. 99/1963Sb.
§ 23 odst. 1 písm. b) předpisu č. 328/1991Sb.
§ 237 odst. 1 písm. d) předpisu č. 99/1963Sb.
§ 242 odst. 3 písm. b) předpisu č. 99/1963Sb.
§ 45 odst. 2 písm. b) předpisu č. 328/1991Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v Hradci Králové směnečným platebním rozkazem ze dne 17. 9. 1993 ve znění opravného usnesení téhož soudu ze dne 5. 10. 1993 uložil žalovanému zaplatit žalobkyni částku 3 010 000 Kč s příslušenstvím a zavázal jej k náhradě nákladů řízení žalobkyni.

V r c h n í s o u d v Praze pak usnesením ze dne 30. 8. 2000 připustil zpětvzetí žaloby, směnečný platební rozkaz zrušil, řízení zastavil a uložil žalobkyni zaplatit žalovanému na účet jeho zástupce na

náhradě nákladů řízení do deseti dnů od právní moci usnesení částku 25 700 Kč. Výrok o náhradě nákladů řízení odůvodnil odvolací soud – odkazuje na ustanovení § 146 odst. 2, věty první, a § 224 odst. 1 o. s. ř. – tím, že žalobkyně neosvědčila, že žalobu vzala zpět pro chování žalovaného; platí tedy, že z procesního hlediska zavinila zastavení řízení.

Žalobkyně podala proti usnesení odvolacího soudu – a to jen proti výroku o nákladech řízení – včas dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 238a odst. 1 písm. b) o. s. ř., namítajíc, že je dán dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Na podporu závěru o existenci tohoto dovolacího důvodu pak snáší podrobné argumenty, z nichž ve smyslu § 146 odst. 2 o. s. ř. usuzuje, že povinnost k náhradě nákladů řízení měla být uložena žalovanému, jelikož žaloba byla vzata zpět pro jeho chování. Dovolatelka též namítá, že řízení před odvolacím soudem může být – ve spojení s ustanovením § 159 odst. 3 o. s. ř. – postiženo vadou dle § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř. (čímž po obsahové stránce vystihuje dovolací důvod dle § 241 odst. 3 písm. a/ o. s. ř., jehož prostřednictvím lze namítat, že v řízení došlo k vadám uvedeným v § 237 o. s. ř.). Překážku věci rozsouzené konkrétně spatřuje v tom, že je zde již exekuční titul (rozvrhové usnesení a seznam přihlášek) a ke stejné pohledávce se vede soudní řízení. Přitom není jasné, jak by se řešila situace, kdyby soud náhodou rozhodl v neprospěch žalobkyně a byly by zde dva naprosto rozdílné exekuční tituly. Byla-li by zde překážka věci rozsouzené, pak měl soud řízení zastavit, i když došlo ke zpětvzetí žaloby. Povinen k náhradě nákladů řízení by pak byl žalovaný, protože „způsobil", že vzniklo konkursní řízení a pak i překážka věci rozsouzené, čímž dle § 146 odst. 2 o. s. ř. zavinil, že řízení muselo být zastaveno. V závěru dovolání dovolatelka uvádí, že i kdyby byl správný názor odvolacího soudu, byly zde důvody hodné zvláštního zřetele pro postup dle § 150 o. s. ř. Proto dovolatelka požaduje, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu, který otázku nákladů řízení neposoudil správně, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Podle bodu 17., hlavy první, části dvanácté, zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů se projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (to jest podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. lednem 2001).

Dovolání v této věci není přípustné a proto je N e j v y š š í s o u d odmítl.

Z odůvodnění:

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Přípustnost dovolání proti usnesení upravují ustanovení § 237, § 238a a § 239 o. s. ř.

Aniž by bylo zapotřebí zkoumat, zda dovoláním napadený výrok o nákladech řízení má povahu měnícího usnesení odvolacího soudu, není dovolání podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné již proto, že v části věty za středníkem je pro tento případ výslovně vyloučeno. Výrok o nákladech řízení též nelze podřadit případům vyjmenovaným v § 238a odst. 1 o. s. ř. pod písmeny c) až f), ani (oproti mínění dovolatelky) tomu, jejž zmiňuje ustanovení § 238a odst. 1 písm. b) o. s. ř. Dovolání totiž nesměřuje proti výroku, kterým bylo rozhodnuto tak, že se zpětvzetí návrhu připouští, rozhodnutí soudu prvního stupně (směnečný platební rozkaz) zrušuje a řízení zastavuje, nýbrž pouze proti výroku o nákladech řízení.

Podmínky stanovené v § 239 o. s. ř. daná věc rovněž nesplňuje, neboť usnesení o nákladech řízení není usnesením o věci samé; zkoumaný výrok nemá ani povahu potvrzujícího usnesení odvolacího

soudu.

Zbývá posoudit podmínky přípustnosti určené v ustanovení § 237 o. s. ř. Pro vady uvedené v ustanovení § 237 odst. 1 o. s. ř. (tzv. „zmatečnosti"), k nimž je dovolací soud povinen přihlížet z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), je dovolání přípustné (s výjimkami zakotvenými v odstavci druhém) proti každému rozhodnutí odvolacího soudu. Jelikož jiné vady dovoláním namítány nejsou a z obsahu spisu se nepodávají, zabýval se Nejvyšší soud otázkou, zda řízení trpí vadou namítanou dovolatelkou.

Ustanovení § 237 odst. 1 písm. d) o. s. ř. spojuje zmatečnost řízení též se skutečností, že v téže věci bylo již dříve pravomocně rozhodnuto.

Podle ustanovení § 159 odst. 3 o. s. ř., jakmile bylo o věci pravomocně rozhodnuto, nemůže být projednávána znovu.

Dle dovolatelky zakládá překážku věci rozsouzené okolnost, že je zde již jiný exekuční titul, totiž rozvrhové usnesení a seznam přihlášek (podle zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném před novelou provedenou zákonem č. 105/2000 Sb. /dále též jen „ZKV"/). Tato námitka není důvodná již proto, že dovolatelka ji opět vztahuje k pohledávce, pro niž vzala žalobu zpět, nikoli k pohledávce na nákladech řízení, přisouzené žalovanému dovoláním napadeným výrokem.

Dovolatelčino tvrzení ovšem neobstojí ani v rovině její vlastní argumentace.

Ze spisu se podává, že konkurs prohlášený na majetek žalovaného usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 25. 2. 1994 (jehož účinky nastaly téhož dne) byl zrušen po splnění rozvrhového usnesení usnesením Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 4. 2. 2000, které nabylo právní moci dne 8. 3. 2000 (srov. č. l. 45). Pro úvahu o účincích rozvrhového usnesení a seznamu přihlášek je proto vskutku rozhodný výklad zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění před novelou provedenou (s účinností od 1. května 2000) zákonem č. 105/2000 Sb., to jest ve znění zákonů č. 122/1993 Sb., č. 42/1994 Sb., č. 74/1994 Sb., č. 117/1994 Sb., č. 156/1994 Sb., č. 224/1994 Sb., č. 84/1995 Sb., č. 94/1996 Sb., č. 151/1997 Sb. a č. 12/1998 Sb.

Podle § 21 ZKV úpadce i konkursní věřitelé mohou popírat pravost, výši i pořadí všech přihlášených pohledávek (odstavec 2). Výsledek přezkumného jednání se zapíše do seznamu přihlášek předloženého správcem a takto upravený seznam tvoří součást zápisu o přezkumném jednání; věřitelům na jejich žádost soud vydá výpis (odstavec 3).

Z ustanovení § 23 odst. 1 ZKV plyne, že pohledávka se pokládá za zjištěnou, byla-li uznána správcem a nebyla-li popřena žádným z konkursních věřitelů. Popření pohledávky úpadcem se poznamená v seznamu přihlášek, ale nemá pro zjištění pohledávky význam.

Dle § 45 odst. 2 ZKV na základě seznamu přihlášek lze pro zjištěnou pohledávku po právní moci rozvrhového usnesení vést výkon rozhodnutí na úpadcovo jmění.

V rozvrhovém usnesení soud mimo jiné stanoví, které ze zjištěných pohledávek, popřípadě z pohledávek za konkursní podstatou nebo z pohledávek, které nemusí být přihlášeny, budou z rozdělované podstaty (výtěžku získaného zpeněžením majetku patřícího do konkursní podstaty) uspokojeny a v jaké výši (srov. § 30 a násl. ZKV). Po splnění rozvrhového usnesení soud usnesením zruší konkurs (§ 44 odst. 1 písm. b/ ZKV).

Do právní moci rozvrhového usnesení není v konkursním řízení závazně stanoveno, které ze zjištěných pohledávek budou uspokojeny a v jakém rozsahu. Protože není s konečnou platností

rozhodnuto, zda a v jakém rozsahu zjištěné pohledávky následkem uspokojení (splnění) v konkursu zaniknou, není ani možné vést do této doby na úpadcovo jmění výkon rozhodnutí. Jakmile se rozvrhové usnesení stane pravomocným (a po jeho splnění nastanou podmínky pro zrušení konkursu podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. b/ ZKV), je zřejmé, která ze zjištěných pohledávek a v jakém rozsahu nebyla (nemohla být) v konkursu uspokojena; až v této době je tedy opodstatněné umožnit věřitelům, aby pro vymožení svých pohledávek, které nebyly uspokojeny v konkursu, vedli výkon rozhodnutí na majetek (nároky) dlužníka, který nebyl v konkursu zpeněžen nebo který dlužník získal po zrušení konkursu. Vydání rozvrhového usnesení tedy nemá vliv na skutečnost, zda mají věřitelé za úpadcem pohledávky a jaké, neboť potřebná jistota byla zjednána už zjištěním pohledávek; rozvrhové usnesení v tomto směru poskytuje věřitelům informaci o tom, které z jejich zjištěných pohledávek zůstanou v konkursu neuspokojeny, popřípadě v jakém rozsahu (shodné závěry Nejvyšší soud formuloval již v usnesení ze dne 11. 7. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1513/99, a nevidí důvodu se od nich odchýlit ani v této věci).

Rozvrhové usnesení tedy není exekučním titulem, který by zakládal překážku věci rozsouzené pro řízení o pohledávce, která byla v konkursu zjištěna. Pohledávka nebo její část, která podle rozvrhového usnesení zůstane neuspokojená, ani po právní moci rozvrhového usnesení ani po zrušení konkursu nezaniká. Protože byla zákonem stanoveným způsobem zjištěna, není žádný důvod k tomu, aby nemohla být i po právní moci rozvrhového usnesení a po zrušení konkursu nuceně vymáhána.

Exekučním titulem dle § 45 odst. 2 ZKV je seznam přihlášek, který však není – jak vyplývá z posledně citovaného ustanovení i ze znění § 274 o. s. ř. – rozhodnutím a nemá ani účinky, které zákon s rozhodnutím spojuje. Má povahu veřejné listiny (srov. § 21 odst. 3 ZKV a § 134 o. s. ř.) a není vybaven účinky právní moci ani závaznosti pro účastníky a pro všechny orgány, jaké mají například rozhodnutí soudu vydaná v občanském soudním řízení (srov. § 159 o. s. ř.). Tento seznam rovněž nepředstavuje překážku, která by po zrušení konkursu (srov. § 45 odst. 1 ZKV) bránila projednání sporu o stejné plnění před orgánem, do jehož pravomoci náleží projednání takové věci.

Tomu, aby po něm bylo postupně vymáháno totéž plnění na základě různých exekučních titulů (vedle sebe mohou stát např. seznam přihlášek, notářský zápis se svolením k vykonatelnosti a soudní rozhodnutí), se dlužník (povinný) v řízení o výkon rozhodnutí ubrání návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí dle ustanovení § 268 o. s. ř.

Tento závěr s sebou nese konečné posouzení podaného dovolání jako nepřípustného. Nejvyšší soud je proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), podle § 243b odst. 4 a § 218 odst. 1 písm. c) o. s. ř. usnesením odmítl.